

УДК 378.1:37.047(72)

Олена Жижко

**УЧАСТЬ ПРОВІДНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ МЕКСИКИ
У РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
МАРГІНАЛЬНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ**

Історія розвитку професійної освіти маргінальних верств населення як складової національної освітньої системи розпочинається наприкінці ХІХ – початку ХХ століть. Необхідність професійної освіти загалом, особливо маргінальних груп населення, а також ліквідації неписьменності й освіти дорослих у новій незалежній мексиканській республіці (1810 р. Мексика отримала незалежність від іспанської корони) обґрунтовувалась, насамперед, тим, що стояло питання розбудови нової мексиканської нації, яка складалася з представників багатьох національностей (сотні індіанських етнічних груп, іспанців, креолів, африканців, азіатів та інших). Навчання читати й писати спільною для всіх іспанською мовою, навчання трудящих новим ремеслам мало за мету прискорити процес інтеграції різних народів у єдину націю та визнати самих себе мексиканцями.

Таким чином, суспільство поклало всі свої сподівання на освіту, що мала виховати громадян нової формації, свідомих членів соціуму з новим політичним укладом, відповідальних за майбутнє своєї держави-республіки, озброєних професійними знаннями та вміннями [4, с. 70]. У даний період виділяються своєю просвітницькою діяльністю ланкастерські католицькі приватні школи, які організували безкоштовні вечірні курси для навчання читанню, письму та малюванню бідних робітників і майстрів. А для тих, хто міг платити, почали відкривати курси іноземних мов, каліграфії, музики тощо.

У процесі становлення системи професійної освіти Мексики, у тому числі професійного навчання маргіналів, брали активну участь як державні, так і приватні установи, а також провідні вищі навчальні заклади, такі як Національний Автономний університет Мехіко (Universidad Nacional Autonoma de Mexico), Політехнічний Національний інститут (Instituto Politecnico Nacional), Національний педагогічний університет (Universidad Pedagogica Nacional), Вищі педагогічні школи (Escuela Normal Superior), Ібероамериканський університет (Universidad Iberoamericana), Мексиканський коледж (Colegio de Mexico), Університет Ла Салле (Universidad la Salle), Автономний уні-

верситет метрополії (Universidad Autonoma Metropolitana), а також Автономні університети штатів [1, с. 80].

Метою науково-педагогічного дослідження, результати якого представлені в даній статті, було виявлення впливу провідних вищих навчальних закладів на розвиток професійної освіти маргіналів у Мексиці.

Проблемам розвитку ВНЗ Мексики присвятили свої праці такі вчені, як А. де Альба, Р. Буенфіль-Бургос, А. Діас-Барріга, К. Орнелас, Т. Пачеко, О. Річард, К. Тюннерманн та ін. Становлення професійної освіти найменш захищених прошарків соціуму вивчали Ф. Адам, Х. Алонсо, А. Алькала, Г. Арройо, А. Баттро, А. Галісія, С. Діас-Діас, Г. Ернандес, М. Ібаррола, Е. Ітурральде, С. Камперо, А. Каналес, П. Касау, П. Латапі-Сарре, Р. Лейс, Ф. Лопес-Пальма, А. Мартін-Гарсія, А. Маркес, Р. Піньєро, Х. Райшман, М. Родрігес-Конде, М. Руїс, М. Торрес-Пердомо, Х. Трійя-Бернет, І. Фермін-Гонсалес й ін. Професійну освіту маргіналів у Мексиці розглядали А. Гальван, Ф. Гарібай, І. Дуч, У. Маркес, Е. Пьек, Р. Росас та ін.

Впродовж XIX – XX століть викладачі провідних вищих навчальних закладів Мексики зробили вагомий внесок у становлення народної системи освіти та професійного навчання маргінальних верств населення. Наприклад, наприкінці XIX століття завдяки педагогічній та політичній діяльності відомих мексиканських лібералів, політичних діячів і педагогів Г. Барреда і Х. Баранда було започатковано понад двісті педагогічних училищ, багато професійно-технічних шкіл і вечірніх шкіл для дорослих [9, с. 57].

На початку XX ст. із започаткуванням Національного університету Мехіко за проектом професора Хусто Сьєрра приділяється особлива увага питанню професійного навчання. До складу відновленого і знову відкритого 22 вересня 1910 р. університету увійшли Національна підготовча школа, Національна школа медицини, Національна школа юриспруденції, Національна інженерна школа, Національна школа мистецтв та Національна вища педагогічна школа.

Слід особливо звернути увагу на Національну школу мистецтв Національного університету Мехіко. Справа в тому, що цей професійно-технічний навчальний заклад був започаткований ще у XVIII столітті й називався Академією Святого Карлоса. Ініціаторами відкриття цієї школи були представники просвітницького руху того часу (більшість із них викладали в Національному університеті), які вважали, що за допомогою навчання можна підвищити продуктивність індіанських робітників чоловічої статі, а також досягти більш вагомих результатів у виробництві та сільському господарстві за рахунок праці індіанських жінок. Для цього передова громадськість об'єднувалась у так звані Спілки друзів краї-

ни (*Las Sociedades de Amigos del País*), які й ініціювали започаткування перших професійно-технічних училищ у Мексиці та поставили перед собою завдання виховати кваліфіковані кадри робітників. Ця ідея охопила все мексиканське свідоме суспільство того часу. Так було започатковано декілька училищ, а однією з найвідоміших стала Академія Святого Карлоса, де навчали майстрів малюнку і креслення. Вона існує й досі та відома як Національна школа мистецтв [10, с. 138].

Іншим видатним діячем прогресивної громадськості, який зробив вагомий внесок у справу розвитку системи професійного навчання маргіналів, був професор і ректор Національного університету, перший міністр народної освіти Мексики Х. Васконселос, який був переконаним борцем із неписьменністю й ініціатором державних програм із професійної освіти бідних селян та робітників. Він домігся того, щоб головними завданнями міністерства народної освіти стали ліквідація неписьменності, покращення життя народу через освіту, відкриття шкіл у віддалених місцевостях, навчання та підвищення кваліфікації робітників та селян, видання книжок, журналів тощо для прищеплення народові звички до читання, розвиток і підтримка мексиканської літератури і мистецтва та їх пропаганда серед народу. Вжиті заходи принесли очікувані результати: по всій країні були проведені так звані культурні місії; освіта дорослих і професійне навчання маргіналів набули нового сенсу, натхненні діяльністю католицьких священників XVI століття; відкрилися сотні нових шкіл. Даний етап історії становлення системи освіти Мексики пронизаний духом трансформації свідомості та формування нових морально-етичних цінностей, прагненням створити “нову” освічену країну [10, с. 172].

Важливо також звернути увагу на те, що у 30-ті рр. XX ст. мексиканським урядом приділялась особлива увага освіті робітників, селян та індіанців, чиє навчання для праці переслідувало мету підвищення не лише продуктивності, а й також класової свідомості представників маргінальних прошарків соціуму. В цей час пріоритетними були професійно-технічне навчання селян і робітників, яке проводилося через Дирекцію освіти робітників, а також політзаняття і навчання колективній роботі. Селяни поряд із вивченням нових сільськогосподарських технологій вивчали теорію марксизму-ленінізму та готувалися очолити соціальну боротьбу за визволення пригнічених класів. У даний період були започатковані спеціалізовані неповні середні школи для робітників і дев’ятирічні вечірні центри базової освіти для дорослих. Перший раз в історії Мексики бідним робітникам надавалася змога отримати не лише базову та

професійну освіту, а й також вищу університетську. Це був вагомий крок на шляху розбудови демократичного суспільства в Мексиці та розвитку системи неперервної професійної освіти. Слід зазначити, що в цьому процесі брали активну участь провідні ВНЗ країни: Національний автономний університет Мехіко, Національний політехнічний інститут, Вищі педагогічні школи та інші. Що стосується освіти індіанців, то в 30-ті рр. XX ст. за сприяння Національного автономного університету Мехіко був започаткований Лінгвістичний інститут, у якому проводилася науко-дослідна робота з вивчення мов етнічних груп, які потім викладалися індіанцям поряд з іспанською мовою. Також були розроблені методи викладання індіанцям та видані підручники [9, с. 49-50].

У 50-і рр. XX ст. колишній міністр освіти Мексики та викладач Національного автономного університету Мехіко Х. Торрес Бодет стає генеральним директором ЮНЕСКО та використовує свою посаду для створення у 1951 р. Регіонального центру фундаментальної освіти в Латинській Америці – КРЕФАЛ (*Centro Regional de Educación Fundamental para América Latina – CREFAL*), який є міжнародною інституцією, що займається питаннями освіти дорослих і професійного навчання маргінальних верств населення та діє в узгодженні з ЮНЕСКО, урядами країн-членів, а також Організацією Американських держав (*Organización de Estados Americanos – OEA*) та Міжнародною організацією з питань праці (*Organización Internacional del Trabajo – OIT*).

Що стосується професійної педагогічної освіти, то засновником одного з її провідних ВНЗ також став Національний університет, який із перших років свого існування відкрив Національну педагогічну школу (1910 р.), що пізніше відокремилася від альма матер і стала незалежною Вищою педагогічною школою. У 1966 р. університет започаткував також Відділ нових методів навчання; в 70-ті рр. XX ст. - Центр дидактики та Національні школи професійно-педагогічного навчання; в 80-ті рр. XX ст. - відділи ліцензіату та магістратури з педагогіки та відділ магістратури з викладання у середній школі, Програми підтримки продуктивності викладацького персоналу, Програми інтеграції викладачів до Програми підвищення кваліфікації викладачів тощо. Отже, впродовж періоду становлення університету його керівництво, поряд з іншими стратегічними завданнями, ставило на чільне місце питання професійної освіти.

У розвитку системи професійної освіти маргінальних прошарків соціуму Мексики вагомим значення мали також Вищі педагогічні школи (*Escuela Normal*), які готують викладачів професійно-технічних училищ та чії дослідники беруть активну участь у розробці навчальних програм про-

фесійної підготовки найменш захищених груп населення, а також консультують програми з освіти дорослих КРЕФАЛу, СЕААЛу, ІНЕА, КОНЕВІТу та інших державних і громадських установ¹, які займаються проблемами ліквідації неграмотності та професійного навчання маргіналів.

Становлення професійно-педагогічної освіти у Мексиці розпочалося католицькою церквою на початку ХІХ століття й означене започаткуванням приватних католицьких коледжів і семінарій початкової та неповної середньої освіти. У цих навчальних закладах викладалися дисципліни, які сприяли духовному розвитку особистості: філософія, релігієзнавство, історія релігії, математика, схоластична теологія, виховання моралі, грецька, латинська, англійська та французька мови. Після закінчення війни за незалежність Мексики (1810 р.) семінарії набули особливого розвитку. Навчання у них велося латинською мовою та коштувало недорого. Умовою для прийняття студентів у ці навчальні заклади був документ, що засвідчував закінчення школи перших літер. Для отримання диплома ліценціата, магістра чи доктора по закінченні католицького коледжу або семінарії студенти повинні були прилюдно захистити дипломну роботу, а також продемонструвати знання латинської мови [10, с. 2].

1 Йдеться про такі установи: Організація Американських держав (Organización de Estados Americanos – ОЕА), Організація ібероамериканських держав із питань освіти, науки й культури (Organización de Estados Iberoamericanos para la Educación, la Ciencia y la Cultura – ОЕІ), Інформаційна система про освітні тенденції в Латинській Америці (Sistema de información de tendencias educativas en America Latina – SІTEAL), Організація з освіти молоді та дорослих (Red de Educación de Personas Jóvenes y Adultas – ЕРЈА), Лагіноамериканський інститут навчальних комунікацій (Instituto Latinoamericano de la Comunicación Educativa – ІLСЕ), Регіональний центр фундаментальної освіти в Латинській Америці (Centro Regional de Educación Fundamental para América Latina – СREFAL), Рада з освіти дорослих Латинської Америки (СЕААЛ); Національний інститут освіти дорослих Мексики – (Instituto Nacional de Educación de Adultos – ІНЕА), Національна рада з освіти для життя і праці (Consejo Nacional de Educación para la Vida y el Trabajo – СОНЕVуТ), Національна програма навчання для праці (Programa Nacional de Capacitación para el Trabajo), Національна служба навчання робітників (Servicio Nacional de Adiestramiento de Mano de Obra – АRМО), Координаційний відділ праці, навчання та підвищення кваліфікації робітників (Unidad Coordinadora del Empleo, la Capacitación y el Adiestramiento), Національна служба навчання та підвищення кваліфікації робітників (Servicio Nacional de Capacitación y Adiestramiento), Національна рада з розвитку освіти (Consejo Nacional de Fomento Educativo – СОНАFE), Національний коледж професійно-технічної освіти (Colegio Nacional de Educación Profesional Técnica – СОНАLEP), Центр підвищення кваліфікації робітників індустріальних підприємств (Centro de Capacitación para el Trabajo Industrial – СЕСАТІ's), Рада регулювання та сертифікації трудової компетенції (Consejo de Normalización y Certificación de Competencia Laboral – СОНОСЕР), Програма технологічної модернізації та підвищення кваліфікації робітників (Programa de la Modernización Técnica y la Capacitación – РМЕТуС), Дистанційна неповна середня школа для дорослих (Secundaria a Distancia para Adultos), Програма інтегрального підвищення кваліфікації робітників та модернізації (Programa de Capacitación Integral y Modernización – СІМО), Програма стипендій для підвищення кваліфікації робітників (Programa de Becas para la Capacitación de los Trabajadores – ПРОБЕСАТ), Коледж бакалаврів (Colegio de Bachilleres), Національний інститут молоді (Instituto Nacional de la Juventud – ІМЈUVE) та інші.

Серед приватних навчальних закладів, започаткованих у XIX ст., були також іноземні світські школи, більшість із них – французькі. Так, у 1833 р. французький учитель Матью де Фоссе відкрив школу, де викладала французьку, латинську, англійську та грецьку мови. Він намагався також започаткувати педагогічне училище (*Escuela Normal de Francia*), що мало функціонувати на зразок закладів професійно-педагогічної освіти Франції, але ця спроба виявилася невдалою. Незважаючи на це, ідеї Матью де Фоссе були підтримані мексиканською громадськістю і пізніше втілені в життя іншими французами у Мексиці [9, с. 3]. Варто звернути увагу, що мексиканські педагогічні училища (*Escuela Normal*), що мають за основу теоретико-методологічні засади професійно-педагогічної освіти Франції, існують і дотепер та готують учителів базової школи. Що стосується Вищих педагогічних шкіл, то, як було зазначено вище, перша з них відкривається за ініціативою Національного університету в 1910 р. як один із його факультетів, а в 30-х рр. XX століття вона стає окремим ВНЗ.

Таким чином, професійна освіта маргінальних верств населення в Мексиці тісно пов'язана з діяльністю вищих навчальних закладів, які в Латинській Америці, зокрема у Мексиці, визначаються історичними, соціально-політичними, економічними і культурними умовами становлення і розвитку цих країн.

Першими ВНЗ Латинської Америки були університети, започатковані іспанцями в колонії (Університет Санто-Домінго на Іспанському острові (1538 р.); університет Мехіко – (1553 р.), відкритий декретом Кадіського суду 1812 р.; Леонський університет у Нікарагуа). Більшість колоніальних університетів були водночас королівськими і папськими. Багато з університетів, що засновані релігійними орденами, практично підкорялися лише Папі Римському, в інших вирішальну роль відігравала іспанська корона [11, с. 45]. Перші латиноамериканські університети були організовані за прикладом схоластичних європейських університетів, таких як університет Саламанки.

На початку XIX ст. впродовж визвольних воєн і народження національних держав латиноамериканські ВНЗ перейняли науковий позитивізм і політико-економічний лібералізм, що превалювали в соціальному середовищі епохи. У становленні теоретико-методологічних засад професійно-педагогічної освіти Мексики як однієї з латиноамериканських країн важливу роль відіграла культура Франції з академічно-енциклопедичними стандартами навчання і ліберальними нормами соціального життя.

У XIX ст. на вищі навчальні заклади Мексики значний вплив мали процеси індустріалізації й урбанізації, що привело до створення в системі освіти курсів систематизованого навчання, спрямованих на розповсюдження професійних знань; встановлення норм, що визначають умови забезпечення якості професійних послуг і заснування професійних асоціацій [5, с. 32].

Мексиканські ВНЗ наприкінці XX ст. являли собою конгломерат шкіл і професійних факультетів. Кожна школа і факультет мали незалежний навчальний план вузької професіоналізації [6, с. 31].

В основі діяльності класичного мексиканського ВНЗ лежить тривалий історико-соціальний процес, який починається з Кордобської реформи. Кордобська університетська реформа – це рух ліберальних, соціалістичних і анархічних сил, що мав антирелігійний, антивоєнний, антиімперіалістичний та “американський” характер латиноамериканської університетської реформи. Учасниками цього руху були представники середнього класу. Він розпочався у червні 1918 р. в університеті міста Кордоба (Аргентина). Рух був реакцією на нову соціальну ситуацію як конфронтація між новою соціальною верствою – прогресивною буржуазією – та латиноамериканським університетом із середньовічними устоями. Причинами виникнення руху були міграція до Латинської Америки представників багатьох європейських країн, Перша світова війна, російська революція, прихід до влади радикалів у Аргентині та зростаючий процес урбанізації. Рух був спробою знайти “американський” (тобто латиноамериканський) спосіб розв’язання кризової ситуації того часу, створити власну культуру, яка б не була копією європейської чи північноамериканської культур і подолати всі форми залежності [11, с. 71-83]. Отже, суть історико-соціального процесу, що на початку XX ст. охопив країни Латинської Америки, зокрема Мексику й Аргентину, полягав у прагненні розбудови власного латиноамериканського освітнього та науково-культурного простору.

Дореформістська система професійної освіти Мексики як компонент неповної вищої освіти представлена формальною і неформальною, заочною і стаціонарною формами навчання. Навчальні заклади з професійної підготовки в основному мали уніфіковану систему навчання, проте їхні навчальні програми характеризувалися гомогенністю, що не дозволяло їм забезпечувати різноманітні інтереси студентів. Слід зазначити, що дуже вузька спеціалізація навчальних закладів із професійної освіти суперечила міждисциплінарному характеру сучасних наук; негнучкість змісту, форм і методів не сприяли перманентному навчанню, тобто навчанню впродовж усього життя [11, с. 126-129, 187].

В узгодженні зі світовими процесами, що суттєво вплинули на способи організації національних освітніх систем наприкінці XX – початку XXI ст.,

на системі освіти Мексики позначилося і реструктурування управління освітою, що включає централізаційно-децентралізаційні процеси.

Децентралізація освіти в Мексиці у 60–70-х рр. ХХ ст., пов'язана з демократизацією суспільного життя (рух за громадянські права, утворення автономних університетів тощо), вимогою більш гнучкого врахування індивідуальних навчальних потреб у рамках масової освіти, а також впровадження в систему освіти країни, починаючи з 70-х рр. ХХ ст., північно-американської навчальної теорії, не забезпечила позитивних результатів і зводилася лише до підготовки освіченої робітничої сили, яка використується високорозвиненими державами (США, Канада та ін.).

Необхідність удосконалення освітньої системи вимагала розбудови власного національного освітнього та науково-культурного простору і привела мексиканських учених у 80-х рр. – першій половині 90-х рр. ХХ ст. до переконання в необхідності започаткування розробки власної педагогічної теорії, теоретико-методологічних засад професійної освіти. Цей період позначився активізацією централізаційних тенденцій, пов'язаних із поглибленням конкурентної боротьби у світовому економічному середовищі, що зумовило розвиток процесу стандартизації освіти та якості знань, підвищення вимог до звітності ВНЗ.

Наприкінці 90-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст. спостерігається нова тенденція децентралізації освіти, що характеризується активізацією вимог державної та ринкової звітності навчальних закладів. Міністерством національної освіти Мексики започатковано процес реформування системи освіти та підвищення якості підготовки майбутніх учителів у педагогічних училищах і вищих педагогічних школах за допомогою впровадження Програми трансформації та підвищення рівня навчання педагогічних шкіл (*Programa para la Transformación y el Fortalecimiento Académicos de las Escuelas Normales*). Тенденцією реформування є розбудова власної педагогічної теорії та власних педагогічних технологій на основі перегляду існуючого інструментального підходу.

Сучасній системі вищої професійної освіти Мексики властиві процеси централізації-децентралізації. Стратегіями децентралізації є демократизація освіти, поступове розширення кола повноважень щодо навчальних аспектів діяльності навчальних закладів, відносна автономність (основою для прийняття рішень є результати науково-педагогічних досліджень та аналіз кращого практичного досвіду тощо). Проте названі процеси відбуваються під адміністративним керівництвом і контролем Міністерства національної освіти Мексики за допомогою програм фінансової підтримки викладацької та науково-дослідницької діяльності викладачів, що свід-

чить про централізоване управління освітою. Розвиток освіти відбувається в органічному зв'язку із суспільним поступом мексиканського суспільства, тенденціями якого є пошук нових соціальних, культурних та економічних відносин, переосмислення ролей соціальних інститутів, критичний стан багатьох державних сфер тощо.

Таким чином, у процесі становлення системи професійної освіти Мексики, у тому числі професійного навчання маргіналів, брали активну участь провідні вищі навчальні заклади, такі як Національний Автономний університет Мехіко, Політехнічний Національний інститут, Вищі педагогічні школи, Автономні університети штатів та ін. За ініціативою та при активній участі університетів були започатковані перші в країні професійно-технічні училища, розроблені навчальні програми для отримання ремісничих та сільськогосподарських знань і вмінь, підвищення кваліфікації робітників. Турботою про покращення умов життя, альфабетизацію, професійне навчання найменш захищених прошарків соціуму (бідних селян, робітників, індіанців) пронизана діяльність таких видатних діячів, педагогів, викладачів провідних мексиканських ВНЗ, як Г. Барреда, Х. Баранда, Х. Васконселос, Х. Сьєрра, Х. Торрес Бодет та ін.

1. *Жишко О. А.* Вплив провідних університетів на розвиток мексиканської системи освіти // Проблеми трудової та професійної підготовки. — 2009. — Вип. 5, квітень. — С. 78—84.
2. *Жишко О. А.* Підготовка вчителів іноземних мов у вищих навчальних закладах Мексики / *О. А. Жишко.* — Київ ; Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2011. — 241 с.
3. *Сбруєва А. А.* Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.) : монографія / *А. А. Сбруєва.* — Суми : ВАТ “Сумська обласна друкарня”. Видавництво “Козацький вал”, 2004. — 500 с.
4. *Ornelas C.* El sistema educativo mexicano. La transición de fin de siglo. Nacional Financiera. Centro de Investigación y Docencia Económicas / *C. Ornelas.* — México : Fondo de Cultura Económica, 1995. — 350 p.
5. *Pacheco T., Díaz Barriga Á.* (coordinadores) El concepto de formación en la educación universitaria. Cuadernos del CESU UNAM. N 31. — México : CESU UNAM, 1993. — 86 p.
6. *Richard O.* Sobre la naturaleza profesionalizante de la universidad. CESU UNAM. Col. Pensamiento Universitario, 56. — Mexico : CESU UNAM, 1993. — 86 p.
7. *Salas Luévano M. A., Zhizhko E.* Práctica docente en telesecundaria. — México : Taberna Libraria, 2011 — 120 p.
8. Secretaría de Educación Pública. Programa Nacional de Educación 2001 — 2006. — Mexico : SEP, 2001. — 569 p.
9. *Staples A.* Panorama educativo al comienzo de la vida independiente. Historia de la educación en México. — Mexico : El colegio de México, 1985. — P. 1—24.
10. *Tanck de Estrada D.* La ilustración y la educación en la Nueva España. SEP Cultura. — Mexico : Ediciones Caballito, 1985. — 291 p.

11. *Tunnermann Bernheim C.* Universidad y sociedad. Balance histórico y perspectivas desde América Latina. — Managua : Hispamer, 2001. — 358 p.

Стаття надійшла до редакції 30.01.2011

Е. Жижко

Участие ведущих университетов Мексики в развитии профессионального образования маргинальных слоев населения

Статья является результатом научно-педагогического исследования, цель которого заключалась в определении степени воздействия ведущих высших учебных заведений на развитие профессионального образования маргиналов в Мексике. Выявлено, что в процессе становления профессионального образования Мексики, включая профессиональную подготовку маргиналов, принимали активное участие как государственные, так и частные учреждения, а также ведущие высшие учебные заведения, такие как Национальный автономный университет Мексики, Национальный политехнический институт, Высшие педагогические школы, Автономные университеты штатов и другие вузы.

Ключевые слова: образование Мексики, профессиональное образование, маргинальные слои населения, высшие учебные заведения Мексики.

O. Zhyzhko

The Role of Leading Universities of Mexico in the development of Professional Education of Marginalized People

The article is the result of scientific and pedagogical study aimed to determine the extent of the impact of the leading higher educational institutions on the development of professional education of marginalized people in Mexico. The author finds out that in the process of professional education becoming in Mexico, including training for marginalized people, both public and private institutions and leading higher educational institutions such as the National Autonomous University of Mexico, the National Polytechnic Institute, Higher pedagogical schools, Autonomous State universities and other institutions of higher education were actively involved in the process.

Key words: education in Mexico, professional education, marginalized people, higher educational institutions of Mexico.

Рецензент – кандидат біологічних наук,
старший науковий співробітник Н. О. Постригач